

حقیقت دین و عصاۃ ایمان

پیشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام

حقیقت من وعصاۃ ایمان

عبدالله ابراهیم زاده آملی	
حجة الاسلام والمسلمین دکتر علی حاجی صادقی	
حجة الاسلام والمسلمین دکتر محمد عرب پور	
حسن قاسم حمزه	
جواد احمدی و مهتم شهبان	
مسلم مسرور	
زمزم هلند	
ولیعصر	
اول / زمستان ۱۳۹۴	
۵۰۰	
۱۰۰۰ تومان	
۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۴۲۰-۱	

قسم، خیابان شهید فاطمی، نبش کوچه سوم
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، همراه: ۰۹۱۲ ۲۵۳ ۲۸ ۸۷

فهرست

۹		مقدمه
		فصل اول: مفهوم ولایت و اقسام آن
۱۳		چیستی ولایت
۱۶		جایگاه ولایت
۱۸		اقسام ولایت
۱۹		اقسام ولایت منفی
۲۲		اقسام ولایت مثبت
۲۲		۱. ولایت تکوینی
۲۴		۲. ولایت تشریعی
۲۷		انسان کامل مظهر ولایت مطلقه خداوند
۳۰		چیستی کمال
۳۱		مراتب ولایت و کمال
۳۱		۱. تسلط بر نفس
۳۲		۲. چیرگی بر خیال پردازي
۳۳		۳. توان انجام کار بدون ابزار مادی
۳۳		۴. چیرگی کامل بر بدن
۳۴		۵. چیرگی بر جهان هستی
۳۵		چند نکته

فصل دوم: محبت و ولایت

۴۰		چیستی محبت و جایگاه آن در دین
۴۳		تلازم محبت و ولایت
۴۶		خاستگاه عقلی تلازم میان ولایت و محبت و ولایت سرپرستی
۴۸		تلازم محبت و ولایت درباره ائمه علیهم السلام

فصل سوم: ولایت خداوند

۵۳	 ولایت انحصاری خداوند
۵۶	 توحید ربوبی، تجلی ولایت انحصاری خداوند
۵۹	 سرچشمه ولایت خداوند
۶۱	 ماهیت و گستره ولایت خداوند
۶۳	 وجوه افتراق و اشتراک ولایت تکوینی و تشریعی

فصل چهارم: ولایت پیامبر ﷺ

۶۷	 ربط طاعت و ولایت
۷۰	 گستره ولایت پیامبر ﷺ
۷۲	 گستره ولایت تشریعی پیامبر اکرم ﷺ
۷۲	 امتیاز تشریع احکام
۷۴	 ۲. ولایت امامت مرجعیت دینی
۷۴	 ۳. ولایت زعامت و رهبری سیاسی
۷۵	 گستره ولایت تکوینی پیامبر اکرم ﷺ
۷۶	 دلایل اثبات ولایت مطلقه تشریعی و تکوینی پیامبر ﷺ
۷۶	 ۱. دلیل عقلی
۷۷	 ۲. دلیل نقلی

فصل پنجم: ولایت ائمه علیهم السلام

۸۹	 دلایل اثبات ولایت تکوینی و تشریعی ائمه علیهم السلام
۸۹	 ۱. آیات قرآن
۹۴	 ۲. روایات
۹۵	 فلسفه و ضرورت ولایت تشریعی و تکوینی ائمه علیهم السلام
۹۸	 شئون و ابعاد ولایت ائمه علیهم السلام
۹۸	 شئون و ابعاد ولایت تشریعی ائمه علیهم السلام
۹۸	 ۱. ولایت تشریع احکام
۱۰۰	 ۲. ولایت امامت و مرجعیت دینی
۱۰۱	 ۳. ولایت امامت و رهبری سیاسی
۱۰۱	 شئون و ابعاد ولایت تکوینی ائمه علیهم السلام
۱۰۲	 یادآوری چند نکته

فصل ششم: سرچشمه ولایت پیامبر ﷺ و ائمه

علم و عصمت سرچشمه ولایت پیامبر ﷺ و ائمه	۱۰۵
۱. علم	۱۰۶
۱-۱. خزانه داران علوم الهی	۱۰۶
۱-۲. صاحبان عقل کامل	۱۰۹
۱-۳. محل های معرفت خدا	۱۱۰
عصمت	۱۱۴

فصل هفتم: نقش ائمه در دنیا و آخرت

الف. نقش ائمه در دنیا	۱۱۹
نقش رهبری ها و باطنی ائمه در دنیا	۱۱۹
۱. ائمه و واسطه های فیض الهی	۱۱۹
۲. لنگرگاه آسمان و زمین	۱۲۳
۳. میزان حق و باطل	۱۲۴
۴. ناظر اعمال پندگاران	۱۲۵
نقش های ظاهری و رهبری ائمه در دنیا	۱۳۰
شاخص ها و شیوه های رهبری الهی ائمه	۱۳۲
۱. فراخوان به سوی خدا و خداپرستی	۱۳۳
۲. نشانگر راه های کسب خشنودی خدا	۱۳۳
۳. دغدغه هدایت و رستگاری مردم	۱۳۳
۴. رهبری فراگیر و جهانی	۱۳۵
۵. تدبیر امور دین و دنیای مردم	۱۳۶
۶. رهبری هوشمندانه و عقلانی	۱۳۸
ب. نقش ائمه در آخرت	۱۳۹
نقش ائمه در واپسین حیات انسان	۱۴۱
نقش ائمه در عالم برزخ	۱۴۳
ائمه در روز حساب	۱۴۵
۱. حساب برسان خلق	۱۴۵
۲. گواهان روز حساب	۱۴۶
۳. شافعان روز حساب	۱۴۷

فصل هشتم: ولایت‌مداری

۱۴۹	ضرورت معرفت ولایت و امامت ائمه علیهم‌السلام
۱۵۴	ضرورت پذیرش ولایت ائمه علیهم‌السلام
۱۵۷	التزام عملی به ولایت ائمه علیهم‌السلام
۱۵۹	آثار ولایت‌مداری
۱۶۰	۱. محبت به ائمه علیهم‌السلام محبت به خداست
۱۶۱	۲. ولایت‌مداری اطاعت و بندگی خدا را در پی دارد
۱۶۲	۳. ولایت‌مدار محبوب خداست
۱۶۳	۴. ولایت‌مدار جزو حزب خداست
۱۶۴	۵. محبت به ائمه علیهم‌السلام ، بهترین وسیله تهذیب نفس
۱۶۵	۶. برخی آثار دیگر ولایت‌مداری
۱۶۸	آثار زیانبار انکار ولایت ائمه علیهم‌السلام
۱۷۱	مراتب انکار ولایت ائمه علیهم‌السلام
۱۷۱	أ. انکار عملی
۱۷۱	۱. محبت خالی از اطاعت
۱۷۳	۲. غلو در دوستی ائمه علیهم‌السلام
۱۷۴	ب. انکار قلبی و اعتقادی
۱۷۴	۱. انکار از روی جهل فصولی
۱۷۵	۲. انکار از روی جهل تقصیری
۱۷۶	۳. انکار از روی علم و عناد
۱۷۷	انکار برخی ائمه علیهم‌السلام ، انکار همه آنهاست

فصل نهم: لوازم ولایت‌مداری در عصر غیبت

۱۸۰	شناخت امام زمان علیه‌السلام
۱۸۲	اعتقاد به ابرگداری امام زمان علیه‌السلام در حال غیبت
۱۸۴	انتظار ظهور
۱۸۶	اعتقاد به تداوم ولایت ائمه در عصر غیبت
۱۸۷	ولایت فقیه، تداوم ولایت و امامت ائمه علیهم‌السلام
۱۹۳	کتابنامه

مقدمه

همهٔ مسلمانان و فرقه‌های اسلامی - علم از شیعه و سنی - «ولایت» و «ولایت‌مداری» را به عنوان یک آموزهٔ مهم اسلامی، قرآنی به اجمال باور دارند. در این میان، مکتب تشیع به دلیل اینکه بر اساس آموزه‌های اسلام ناب اهل بیت علیهم‌السلام پی‌ریزی شده و بر پایهٔ ولایت و ولایت‌مداری بنا شده است، ولایت را بر جایگاه بسیار والایی نشانده و به آن نقش محوری داده است. مکتب اهل بیت علیهم‌السلام نمایانگر اسلام ناب محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و تنها نمایندهٔ واقعی آن است. سبب آنکه تفکر توحیدی ناب و خالص است - ولایت را آن گونه که قرآن کریم مطرح کرده، می‌شناسد و باور دارد. براساس آموزه‌های قرآن، حقیقت خداوندی خدا، اثبات‌داری و نیز ربوبیت او از طریق ولایت مطلقهٔ تکوینی و تشریعی‌اش ظهور می‌جویند. امروز یافته است.

قرآن کریم - که بزرگ‌ترین و مهم‌ترین مسئلهٔ دین را توحید و خداشناسی اعلام می‌کند و پیوسته بر شعار توحیدی «لا اله الا الله» پا می‌فشارد - بر تجلی حقیقت توحید و خداشناسی در ولایت مطلقهٔ الهی تأکید می‌ورزد و حقیقت ولایت به تمام و کمال را از آن خدای متعال می‌داند: «قَالَ لَهُ هُوَ الْوَلِيُّ» (شوری: ۹)؛ «هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ» (کهف: ۲۴).

از اینجا روشن می شود که توحید و ولایت یک حقیقت اند که یکی مظهر دیگری است. به همین دلیل، ولایت پذیری زیربنای اعتقاد به توحید و خداپرستی است و توحید بی ولایت نه کافی است و نه کارساز و نجات بخش؛ چون ایمان بدون ولایت [خدا، رسول و ائمه علیهم السلام] همچون کالبد بی روح است.

قرآن کریم با وجود اینکه ولایت را تماماً از آن خدا و منحصر به او دانسته، آن را برای پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام نیز اثبات کرده است: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا ...» (مانده: ۵۵). و در این راستا، هم اطاعت آنان را همچون اطاعت خداوند واجب شمرده: «أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» (نساء: ۵۹) و هم محبت و برتری به آنان را واجب دانسته و پاداش رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله اعلام کرده است: «قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا أَنِ الْوَدَّ فِي الْقُرْبَىٰ» (شوری: ۲۳).

اینکه ولایت رسالت و ائمه علیهم السلام همتای ولایت خداست و اطاعت و محبت پیامبر و ائمه علیهم السلام با اطاعت و محبت خداوند برابری می کند، از آن روست که آنان برای بروز و ظهور ولایت تامة الهی و وجود نورانی و رفتارشان شایستگی کامل دارند؛ این انسان های کامل و برگزیده الهی مظاهر و مجرای ولایت تکوینی و تشریعی و مظاهر اسماء و صفات او هستند، که شرح آن خواهد آمد.

بنابراین، محبت به پیامبر و معصومان علیهم السلام محبت به خداست، و فرمانبری از آنها، بدون کم و کاست، اطاعت از خداست. در نتیجه، ایمان به سرور دین بدون اعتقاد به ولایت و امامت ائمه علیهم السلام ایمان حقیقی نیست و اطاعت و بندگی خدا بدون التزام عملی به ولایت ائمه علیهم السلام و فرمانبری کامل از آنان معنا و مفهوم درستی نخواهد داشت، چون آنان خواسته ای جز خواست خدا ندارند و فرمانی جز فرمان او صادر نمی کنند.

یکی از محکم ترین و معتبرترین منابع شناخت شخصیت و ولایت پیشوایان معصوم علیهم السلام زیارت جامعه کبیره است. امام هادی علیه السلام در این زیارت نامه به ولایت شناسی و امامت شناسی پرداخته است. در این نوشتار، با محور قرار دادن

زیارت‌نامه معتبر جامعه کبیره، به تبیین ولایت و ولایت‌مداری و ادله عقلی و نقلی آن می‌پردازیم.

کتاب پیش رو دربردارنده تبیین این موضوعات است: مفهوم ولایت، اقسام ولایت، ولایت خداوند و پیامبر ﷺ و ائمه علیهم‌السلام، شئون ولایت ائمه علیهم‌السلام و نقش‌های ولایی آنان در دنیا و آخرت، ولایت‌مداری، لوازم ولایت یا التزام عملی به آن، آثار التزام به ولایت ائمه و انکار آن.

در این نوشتار بیان شده که در زمان غیبت امام معصوم علیهم‌السلام نیز ولایت ائمه علیهم‌السلام تداوم دارد. «ولایت فقیه» بهترین گزینه برای ادامه ولایت ائمه علیهم‌السلام در زمان غیبت است، همان‌طور که امام شهید پرور و ولایی ایران، به رهبری امام خمینی علیهم‌السلام، با تشکیل نظام دینی «جمهوری اسلامی ایران» آن را عملیاتی کرد و اکنون با زعامت رهبر فرزانه و حقیق گاه به زمانه، حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به حیات بلند خود ادامه می‌دهد.

در این اثر، نویسنده کوشیده است متن را ساده و روان و در حجم به نسبت کمی بنگارد. اما به دلیل اینکه مباحث عرفانی، فلسفی و کلامی فراوانی در آن وجود دارد، از خوانندگان گرامی انتظار می‌رود با دقت و وساسیت بیشتری آن را مطالعه کنند.

عبدالله ابی‌سبحان آملی

اردیبهشت ۱۳۹۴